

INTRODUCCIÓ

Puntualment, poc més d'un any després de la celebració del congrés, teniu entre les mans les actes del V Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya celebrat a Barcelona, al Born Centre Cultural, entre els dies 22 i 25 de maig de 2014. No podem deixar de destacar en aquestes línies de presentació l'èxit de participació, tant d'inscrits com de comunicants, que ha tingut el congrés. En aquest sentit volem remarcar que s'ha superat un cop més el nombre de l'edició anterior, celebrada a Tarragona el 2010.

Aquest èxit de participació creiem que ha estat especialment rellevant si tenim en compte que el congrés havia de recollir l'activitat arqueològica d'un període, els anys 2010-2014, especialment dur per a la professió, que ha patit durament la crisi econòmica general. Tot i això, els arqueòlegs han demostrat novament la seva voluntat de donar a conèixer els resultats de les seves intervencions arqueològiques, tot i el sobre esforç que representa fer-ho en les dures condicions laborals que ha generat la crisi. Des d'aquí volem agrair a tots els que han volgut participar en el congrés de l'ACRAM la seva implicació i confiança.

També volem destacar la consolidació d'un procés que ja s'havia detectat en el congrés de Tarragona: la creixent participació d'investigadors vinculats amb la recerca acadèmica en el congrés. Creiem que aquest fet és especialment remarcable si tenim en compte que els CAMMC s'estan convertint en un dels pocs espais de trobada estable i periòdica per al conjunt d'investigadors que treballen sobre jaciments d'època medieval i moderna, ja sigui des de l'àmbit professional, que segueix sent el majoritari, com des de les universitats i altres centres de recerca.

Sense cap mena de dubte una de les claus de l'èxit del V Congrés ha estat l'oportunitat de celebrar-lo a Barcelona, aprofitant els actes del Tricentenari, i, de manera especial, haver-lo pogut desenvolupar pràc-

ticament a dins d'un jaciment arqueològic com és el que aixopluga l'antic mercat del Born. Per a l'ACRAM va tenir un especial significat poder fer el congrés al Born Centre Cultural perquè com a entitat vam estat implicats de manera molt directa, juntament amb les altres associacions del sector, en el moviment que des de l'àmbit professional va contribuir a salvar el jaciment del Born. Recordava el dia de la presentació del congrés que durant la celebració a Sant Cugat del II CAMMC l'any 2002 es va aprovar per unanimitat dels assistents un manifest contrari al projecte que pretenia fer desaparèixer un jaciment singular com el del Born sota els fonaments de la Biblioteca Pública de Barcelona. Entenem que ara mateix no hi ha dubte que l'esforç realitzat en el seu moment va valer la pena.

La celebració del congrés a Barcelona va simplificar l'elecció del tema monogràfic. A tots ens va semblar natural dedicar el V CAMMC a l'arqueologia urbana, a la Ciutat. Ja des del primer moment a l'ACRAM vam pensar que valia la pena donar una rellevància especial a l'arqueologia urbana en els nostres congressos, ja que a banda de representar un nombre important d'intervencions, també té unes característiques específiques que convenia posar en relleu. Per aquest motiu, ja des d'Igualada el 2008 vam reservar un apartat específic al món urbà en els nostres congressos, que hem mantingut en les successives edicions.

Per altra banda, no podíem desaprovechar la sort de celebrar el congrés en una ciutat com és Barcelona, on hi ha una llarguíssima tradició en arqueologia urbana desenvolupada amb mètode científic i d'una manera sistemàtica. De fet, ja des del congrés d'Igualada del 1998 les comunicacions sobre la ciutat de Barcelona han estat, de llarg, les més nombroses en els corresponents apartats de món urbà dels successius congressos.

Per tant, enteníem que el tema monogràfic del congrés de Barcelona havia de permetre plantejar un estat de

la qüestió dels resultats de més de 30 anys d'arqueologia urbana sistemàtica, no solament a Barcelona sinó al conjunt de Catalunya. Ens proposàvem veure com aquesta activitat arqueològica havia anat canviant el nostre coneixement sobre els processos de formació i creixement de les ciutats catalanes. També ens interessaven els detalls més concrets: formació del teixit urbà, forma arquitectònica dels diferents tipus d'edificis, aspectes tecnològics vinculats a l'artesanat urbà, etc.

Amb aquest objectiu vam demanar la col·laboració dels especialistes que coneixen millor l'arqueologia urbana d'una sèrie de poblacions catalanes de diferents dimensions i característiques, per tal que exposessin com ha ajudat l'arqueologia a formular noves teories sobre cadascuna de les ciutats escollides. Els exemples triats van ser Barcelona, Lleida, Tarragona, Tortosa, Girona, Balaguer i Tàrraga. Volem agrair als responsables d'aquestes ponències l'esforç per sintetitzar una recerca arqueològica que sovint és molt desigual. Acompanyant aquestes ponències generals es van presentar diverses comunicacions de síntesi o d'intervencions concretes vinculades a l'arqueologia urbana en nombroses ciutats del país que van permetre completar la visió de l'activitat dels darrers quatre anys d'arqueologia urbana a Catalunya.

La segona part del congrés es va dedicar, com sempre, a les intervencions en espais rurals. En aquest cas volem destacar el gran nombre de comunicacions presentades que abasten la pràctica totalitat del territori de Catalunya, des del Pallars Sobirà a les Terres de l'Ebre. Estem especialment satisfets d'haver pogut assolir aquesta fita de recollir en les nostres actes treballs portats a terme en el conjunt del territori. Creiem que aquest fet també ajuda a consolidar el nostre congrés com a eina útil per al conjunt dels arqueòlegs del país.

Un cop assolit amb èxit el V CAMMC tenim com a nova fita la celebració el 2018 del VI congrés, que coincidirà amb el 20è aniversari del primer, celebrat a Igualada el 1998. Creiem que aquesta nova trobada hauria de servir per fer balanç de 20 anys de recerca intensiva, com mai a la història, en jaciments d'època medieval i moderna a Catalunya i de com aquesta activitat ha incidit en els diferents aspectes que intervenen en el nostre àmbit d'actuació. En primer lloc, creiem que caldrà analitzar el tractament que té l'arqueologia medieval en l'ensenyament universitari. Durant aquests 20 anys s'han canviat substancialment els plans d'estudis, s'ha introduït el Pla Bolonya, etc. Convindria analitzar si aprofitant aquests canvis, i tenint present que els jaciments d'època medieval i moderna constitueixen una part força significativa de l'objecte d'estudi de l'arqueologia professional, s'ha

introduït de manera proporcional la seva presència en els nous plans d'estudis que han de formar els futurs arqueòlegs. També caldrà analitzar si tota aquesta activitat arqueològica i la despesa pública i privada que ha comportat, han incidit, i de quina manera, en l'elaboració del discurs històric general.

No voldria tancar aquesta presentació sense tenir un petit record per a tres investigadors que ens han deixat durant aquests quatre anys. Es tracta dels Drs. José I Padilla (UB), Miquel Barceló (UAB) i Prim Bertran (UB). Tots tres, el primer com a arqueòleg i els altres dos com a historiadors, van ser pioners en la introducció de l'arqueologia científica en l'àmbit del medievalisme català, camí que han continuat alguns dels seus deixebles. Des de l'ACRAM volem fer un reconeixement públic de la seva tasca.

Per acabar, des de l'ACRAM volem agrair a totes les persones i institucions que ens han ajudat a endegar aquest nou projecte la seva confiança. En primer lloc, l'Ajuntament de Barcelona, i especialment a l'ICUB i al Servei d'Arqueologia de Barcelona, que van acceptar organitzar amb nosaltres el congrés i que l'han finançat en una part molt important. Al Born Centre Cultural que ens va proporcionar tota la infraestructura que va permetre que el desenvolupament del congrés fos impecable i a qui devem també la possibilitat d'haver-lo celebrat en aquest indret tan especial per a nosaltres. També volem agrair al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya la seva col·laboració econòmica a la publicació de les actes. Finalment, a les empreses Arrago i Antequem que, tot i la crisi que afecta el sector de l'arqueologia, han volgut continuar apostat i donant suport econòmicament als congressos de l'ACRAM

De tota manera, l'esforç de tots ells i el nostre no hauria tingut sentit sense els gairebé 150 inscrits al congrés i, sobretot, sense el centenar llarg d'arqueòlegs que van participar amb els seus treballs en el congrés, els textos de les comunicacions dels quals podreu llegir a continuació. És aquesta darrera part, la que representen les actes que ara mateix teniu entre les mans, la que queda per al futur.

Josep M. Vila i Carabasa

President de l'Associació Catalana per a la Recerca en Arqueologia Medieval